

Stavební hmoty

Přednáška 9

Autoklávované výrobky

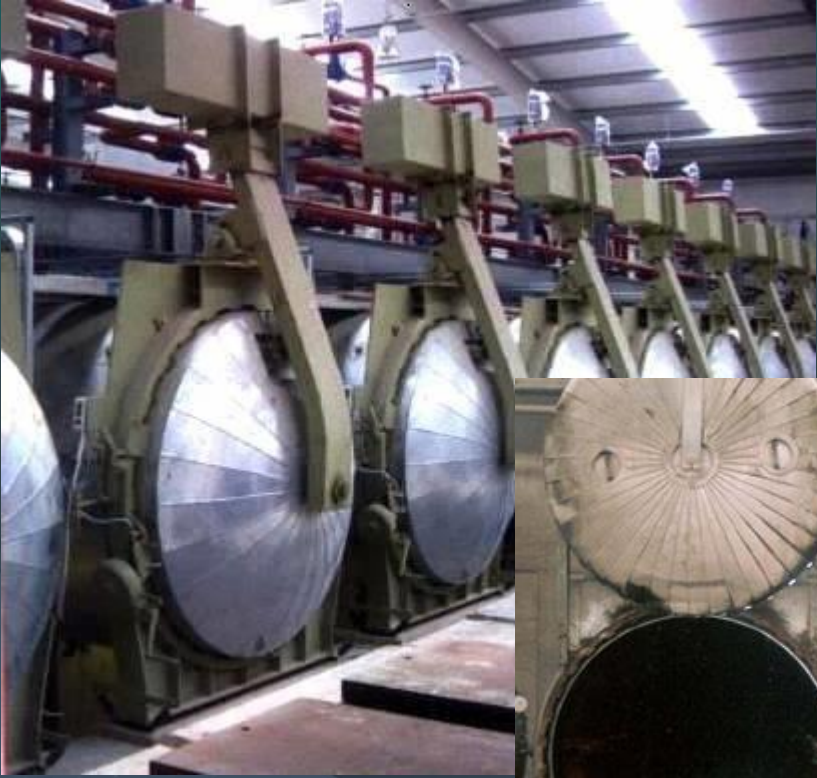
Autoklávování

- propařování za zvýšeného tlaku a teploty (nad 100 °C) ve speciálních nádobách = autoklávech
- **hydrotermální vytvrzování** silikátových výrobků (teplota cca 180 °C a tlak 0,8 MPa)
- po 16 -18 hod získají konečnou pevnost
- lze použít i pro vzdušná pojiva, která pak jsou hydraulicky stálá

Stavební hmoty

Autokláv pro výrobu pórobetonu

Katedra materiálového inženýrství a chemie

Stavební fakulta ČVUT v Praze

Autoklávovaný pórobeton

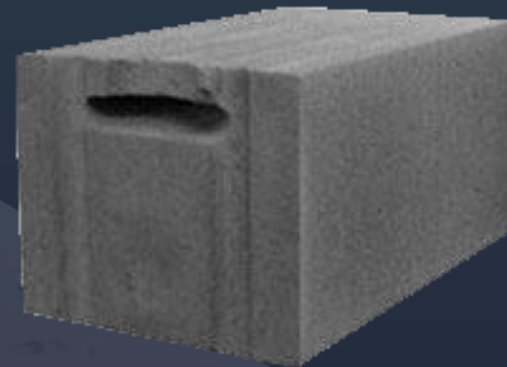

Autoklávovaný pórobeton

Složení:

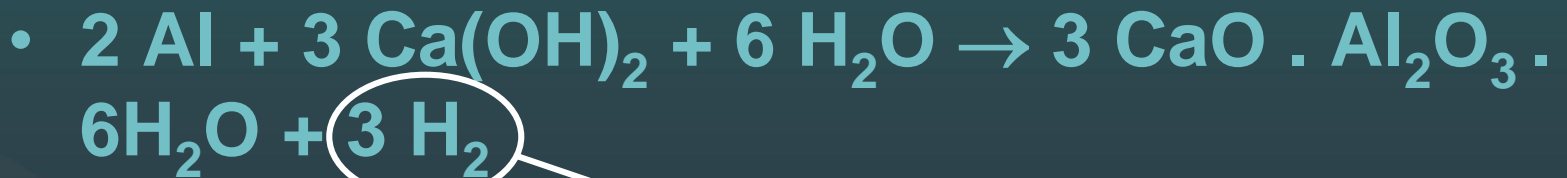
- pojivo (vápno, cement)
- křemičité látky
  - písek – pórobeton bílý
  - popílek – pórobeton šedý
- plynotvorné látky
  - Al prášek, Al pasta
- voda
- pomocné suroviny

Autoklávovaný pórobeton

Napěnění:

→ kypřící plyn

Výroba pórobetonu

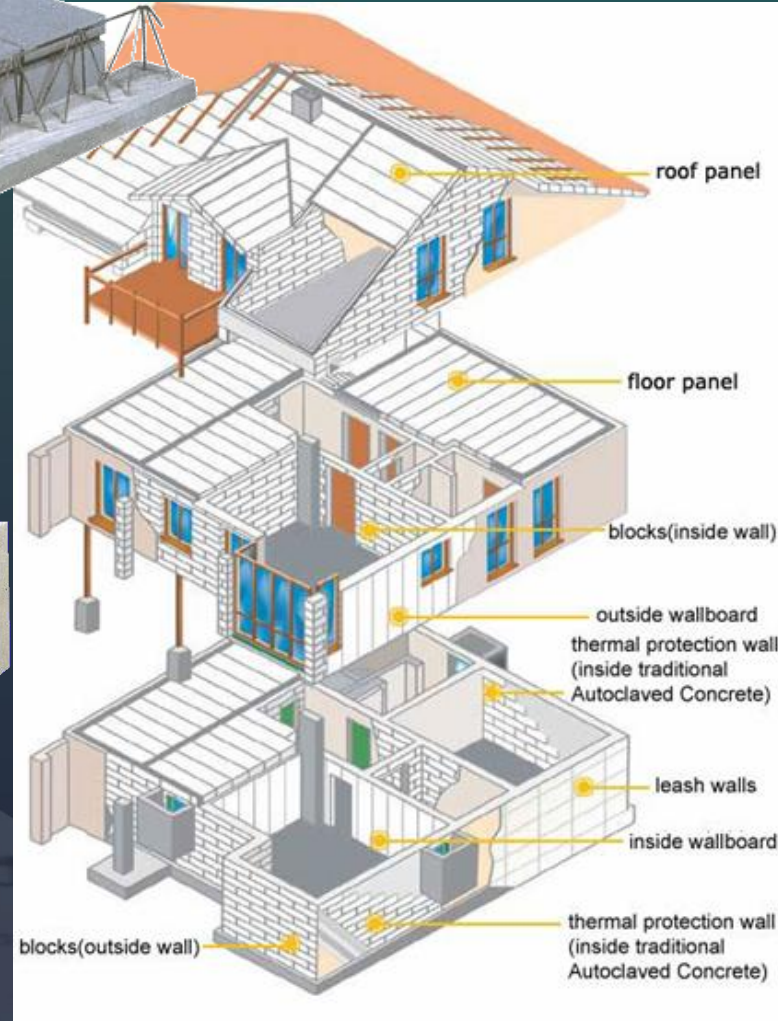
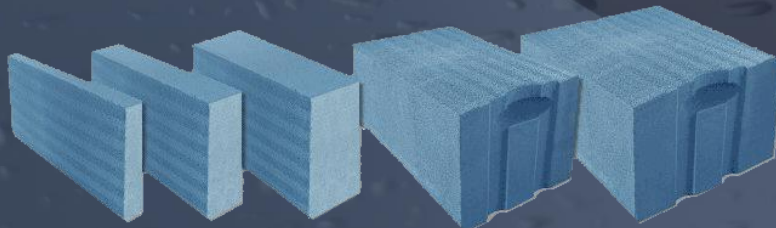
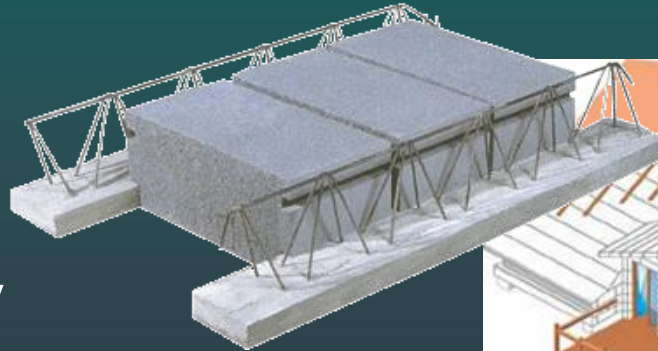

Pórobeton - výrobky

- tvárnice
- bloky
- příčkovky
- překlady
- stropní vložky
- panely
  - stěnové, příčkové, stropní
- komínové dílce

Pórobeton - vlastnosti

Značení: PB 2 - 350

třída pevnosti
(v tlaku)

- 1,5; 2; 2,5; 3; 3,5;
4; 4,5; 5; 6; 7

třída objemové
hmotnosti

- 300 (250 – 300);
350; 400; 450; 500;
550; 950; 1000

- $\lambda = 0,11 - 0,17 \text{ W.m}^{-1}.\text{K}^{-1}$
- navlhavost $\cong 15 \%$

Pórobeton – výhody

- + snadná výstavba – lepidlo místo malty
- + výborný tepelný odpor
- + snadné opracování a řezání
- + nízká hmotnost
- + dobrý povrch pro omítky
- + cena

Pórobeton – nevýhody

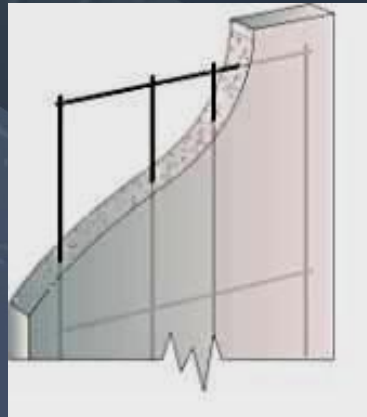
- vysoká expediční vlhkost
- špatně vysychá
- menší pevnost v tlaku
- poruchy dotvarování (trhlínky)
- vlhkostní objemové změny

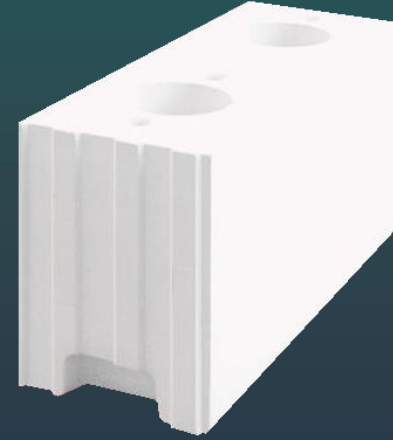
Pórobeton - vyztužování

- v důsledku autoklávovací reakce chybí v pórobetonu Ca(OH)_2 (není alkalický)
- antikoroziční ochrana výztuže je proto nezbytná !
- disperzní akrylátový nátěr

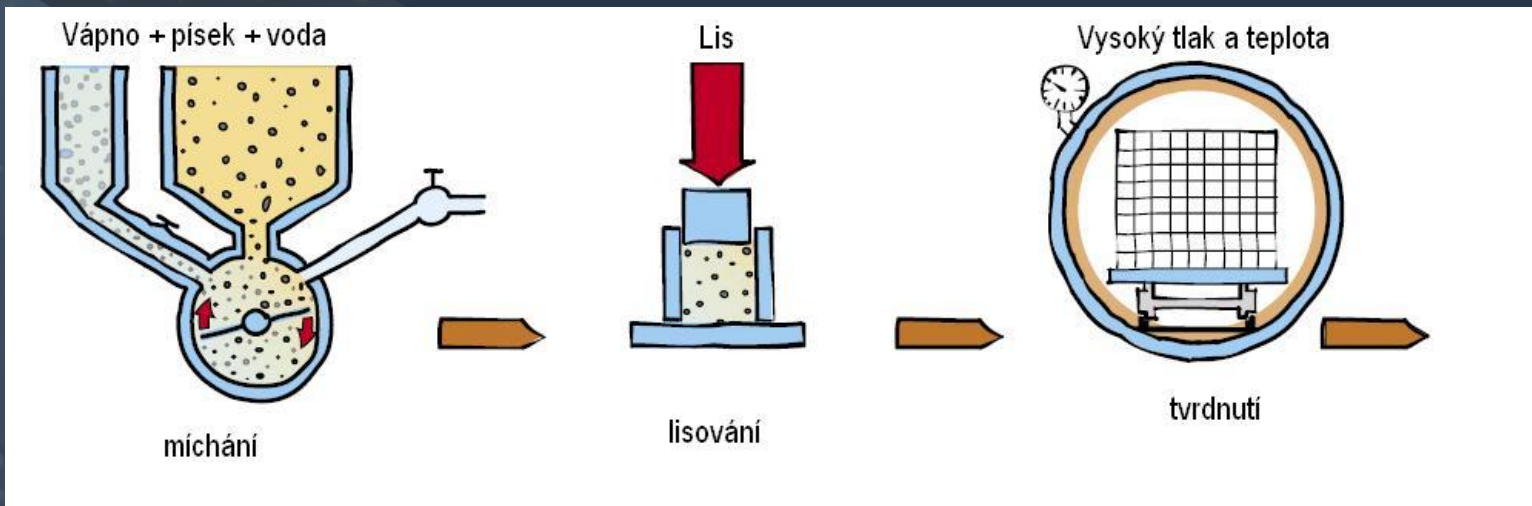
Vápenopískové zdící prvky

Vápenopískové zdící prvky

- nehašené vápno
1 : 10 - 12
- křemičitý písek
- voda
- pigmenty

Vápenopískové zdící prvky

- působením tlakové páry v autoklávu reaguje CaO s $\text{SiO}_2 \rightarrow$ vzniklé křemičitany vápenaté jsou hydraulicky stálé
- **pevnost v tlaku 15 - 40 MPa**
- **mrazuvzdornost M20, M50**
- $\rho_v = 1300 - 2000 \text{ kg.m}^{-3}$
- $\lambda = 0,9 \text{ W.m}^{-1}.\text{K}^{-1}$

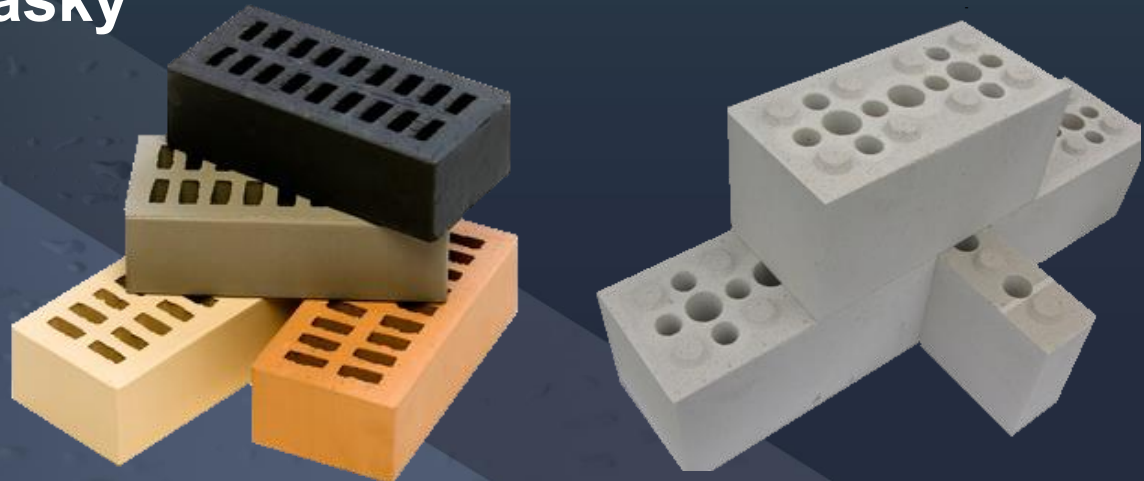
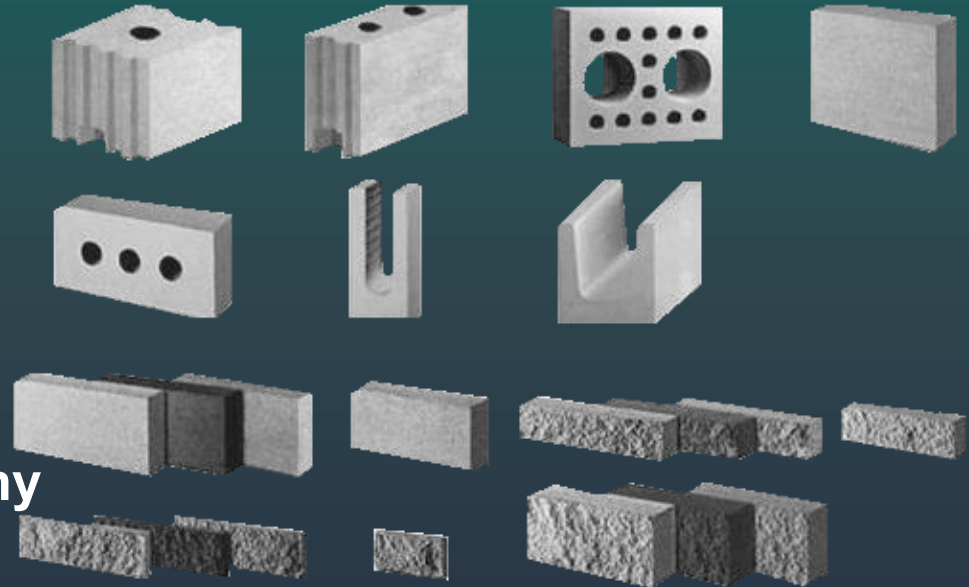

Vápenopískové zdící prvky

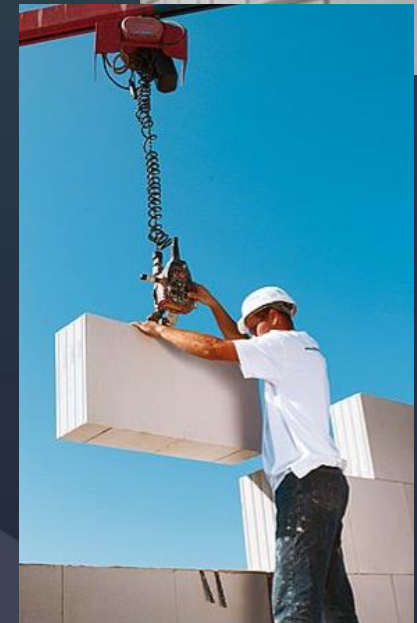
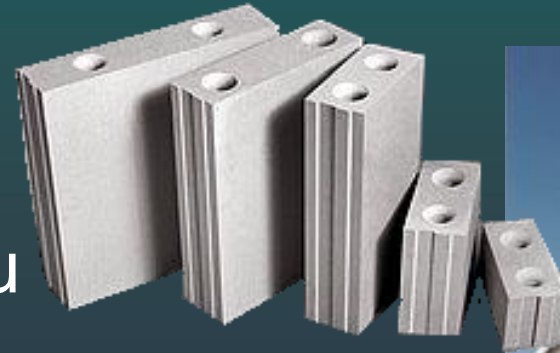
- cihly
- bloky
- kvádry
  - plné či děrované
  - hladké boční plochy nebo P+D
- obkladové pásy
- překlady

Vápenopískové zdící prvky - výhody

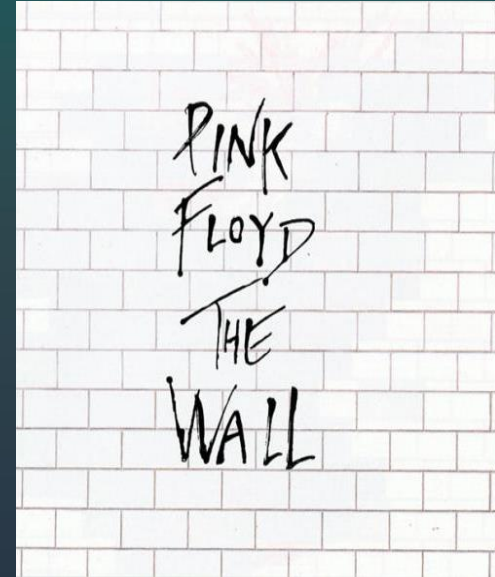
- + přesné rozměry
- + hladký povrch
- + odolnost vůči mrazu
- + nemusí se omítat
- + odolnost vůči agresivním látkám
- + nízká pracnost
- + dobrá tepelná akumulace

Vápenopískové zdící prvky - nevýhody

- cena
- výkvěty vlivem solí
- vyšší tepelná vodivost
- velmi špatně se odstraňují graffiti

Stavební hmoty

Vláknocementové výrobky

Katedra materiálového inženýrství
a chemie

Stavební fakulta ČVUT v Praze

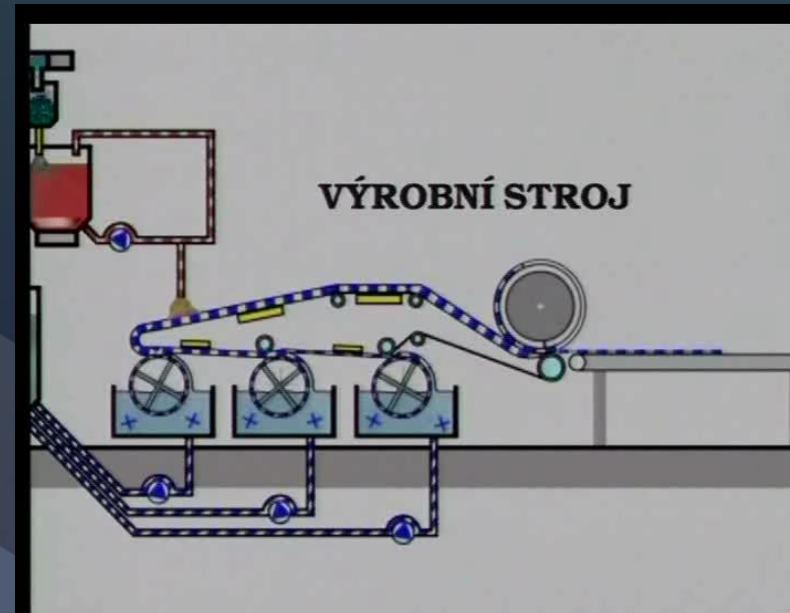
Vláknocementové výrobky

- cement
- dřívě azbestová vlákna
- přírodní buničina
- syntetická vlákna
- voda a mikroplniva

Výroba:

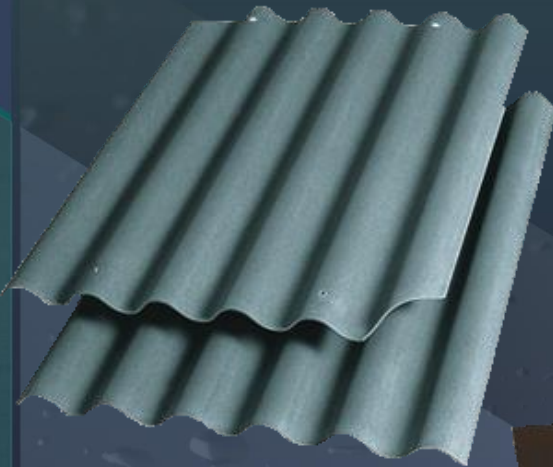
- autoklávování
- proteplování

Vláknocementové výrobky

- **střešní krytina**
  - maloformátová
  - vlnitá

Vláknocementové výrobky

- fasádní obklady
- interierové obklady

**Katedra materiálového inženýrství
a chemie**

Stavební fakulta ČVUT v Praze

Stavební hmoty

Stavební kámen

Stavební kámen

©Tom Dempsey / Photoseek.com

Stavební kámen

= kusové stavivo > 125 mm
(x kamenivo < 125 mm)

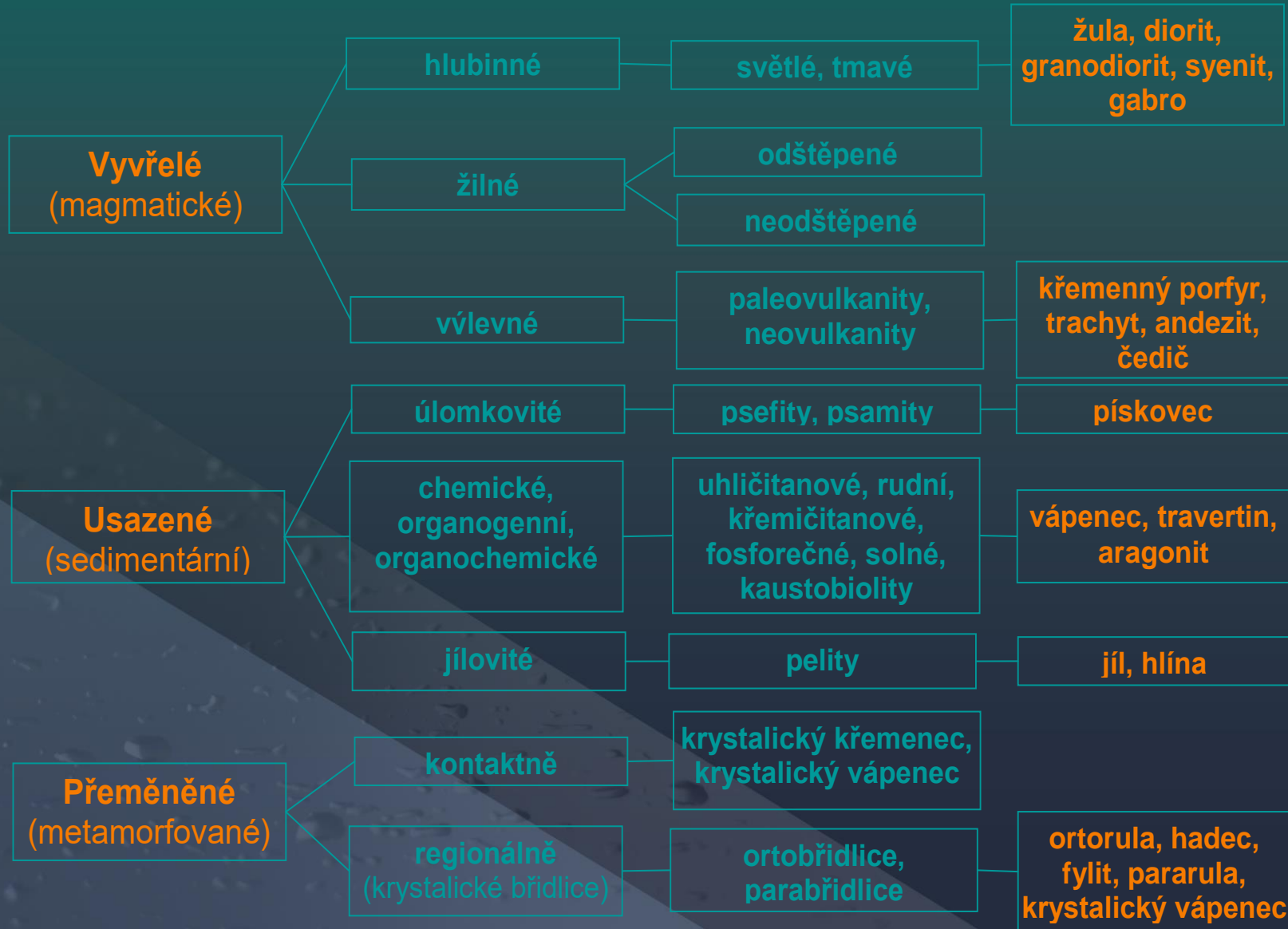
- hornina s vhodnými fyzikálními, technologickými, chemickými a estetickými vlastnostmi

- vyvřelé (žula, čedič) – $R_c = 120 - 400$ MPa, $\rho_v = 2500 - 3000$ kg.m⁻³
- sedimentární (pískovec, vápenec, břidlice)
  - $R_c = 50 - 150$ MPa, $\rho_v = 2000 - 2800$ kg.m⁻³
- metamorfované (rula, mramor)

Rozdělení hornin

Vlastnosti hornin

Hornina	Objemová hmotnost (kg.m ⁻³)	Tvrdoost dle Mohse	Pevnost v tlaku (MPa)	Pevnost v ohybu (MPa)	Nasákavost (%)
Magmatické horniny					
žula	2600 – 2800	6 – 7	120 – 240	10 – 35	0,2 – 1,2
diorit	2700 – 3000	6 – 7	135 – 215	20 – 40	0,2 – 0,7
gabro	2800 – 3100	6 – 7	150 – 225	25 – 60	0,2 – 0,5
syenit	2500 – 2900	6 – 7	150 – 200	10 – 20	0,2 – 0,5
čedič	2050 – 3000	6	250 – 400	15 – 25	0,1 – 0,3
trachyt	2400 – 2900	6 – 7	60 – 70		1 – 2
diabas	2800 – 2980	6	120 – 220	20 – 45	0,1 – 0,8
porfyr, porfyrít	2550 – 2650	6 – 7	70 – 210	15 – 30	0,2 – 1,5
Sedimentární horniny					
pískovec – SiO ₂	2000 – 2400	proměnlivá	30 – 80	3,8	4,0 – 8,5
vápenec	2600 – 2850	3	40 – 180	10 – 25	0,2 – 0,6
dolomit	2650 – 2850	3,5	100 – 200	12 – 25	0,2 – 0,6
břidlice	2600 – 2750	7	100 – 190	30 – 100	0,3 – 1,5
Metamorfované horniny					
rula	2650 – 2750	6 – 7	120 – 250	24 – 50	0,1 – 1,2
křemenec	2500 – 2700	7	300		0,5
amfibolit	2700 – 3100	6	170 – 280		0,1 – 0,4
mramor	2700 – 2800	3	75 – 145	12 – 26	0,2 – 1,0

Těžba kamene

- kamenolom

„dobývání kamene a tlučení šterku spojeno jest nejen s dosti velikými obtížemi, ale pro značnou tvrdost kamene i s nebezpečím, zvláště pro zrak“ (Věstník Matice opavské, 1908)

- klínování (dřevo, expanzní hmota)
- odstřel (plošný, clonový, komorový)

Paul Kister

Opracování kamene

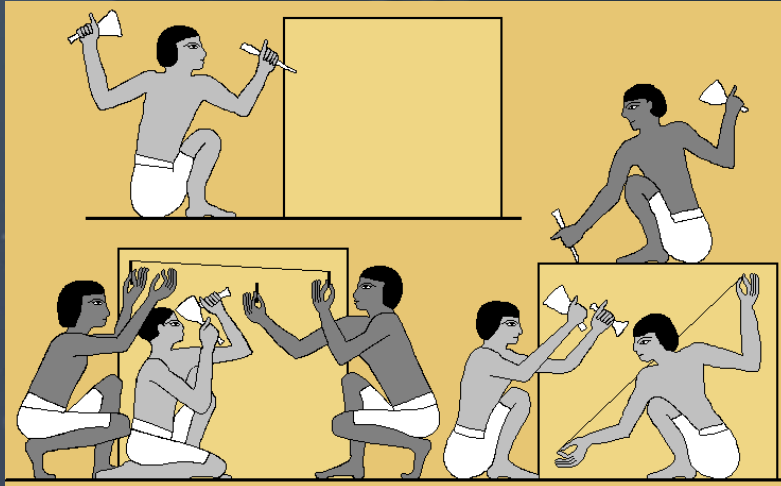

Canaletto
1697-1768

Opracování kamene

- hrubé
- jemné
  - řezání
  - tvarování
  - povrchové úpravy

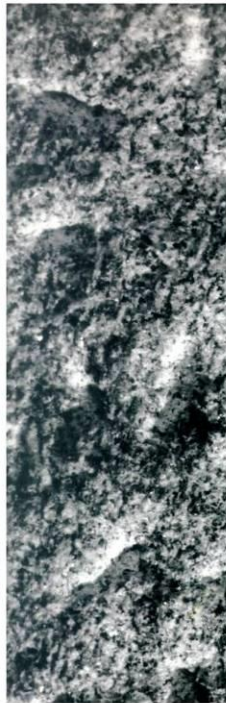

Povrchové úpravy kamene

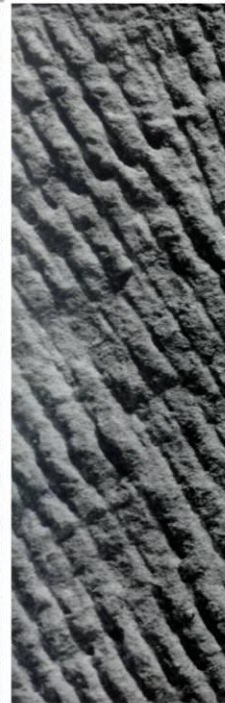
HRUBĚ TRHANÁ

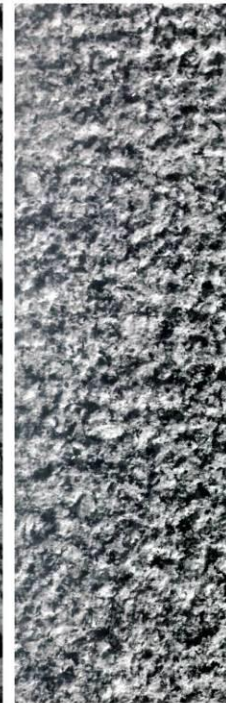
BOSOVANÁ

JEMNĚ ŠPICOVANÁ

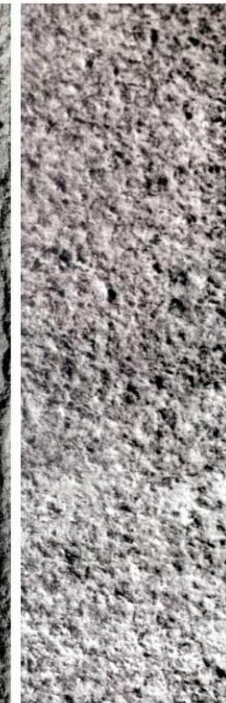
ZUBOVANÁ

PEMRLOVANÁ

ŘEZANÁ

BROUŠENÁ

Opracování kamene

Použití hornin

- O použití rozhodují požadované vlastnosti (pevnost, trvanlivost, opracovatelnost, vzhled) a dostupnost

ČR:

- žula
- čedič,
- vápenec (mramor, travertin)
- pískovec
- opuka
- břidlice

Žula

Mechanické vlastnosti:

- vysoká pevnost v tlaku
- těžce opracovatelná
- dobrá leštitelnost

Vzhled:

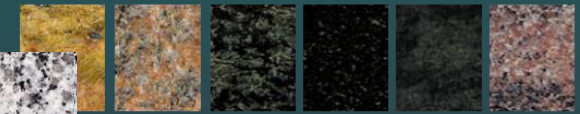
- hrubozrnná struktura
- barva černošedá, bílošedá, načervenalá

Použití:

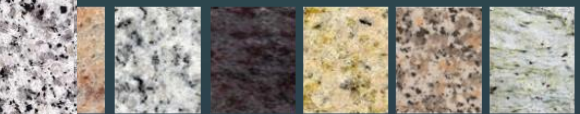
- venkovní zdivo, obrubníky, obklady, dlažební kostky, schody

Bianco tain Ivory brown Kashmir gold Kashmir white Labrador blue pearl Labrador emerald pearl

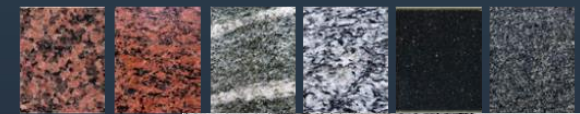
Gold Multicolor red Nero impala Nero zimbabwe Olive green Paradiso

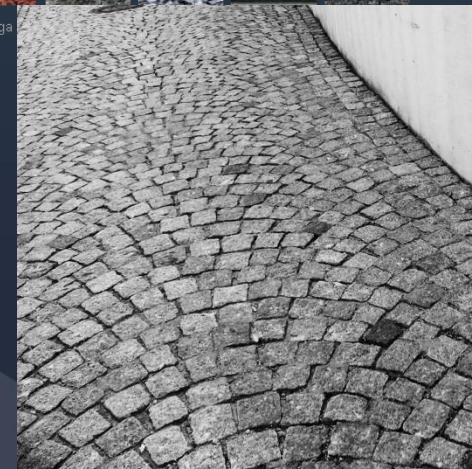
Ashi Talila grey Vizag blue Yellow rock Rosa Beta Lemon Ice

Prino Shivakashi Giallo Veneziano Baltic Brown Africa Red Aurora India

Balmoral Vanga

Čedič

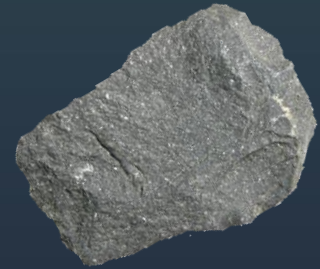
Mechanické vlastnosti:

- vysoká pevnost v tlaku
- velká tvrdost
- špatná opracovatelnost

Vzhled:

- barva šedá až černá

Použití:

- venkovní zdivo, schody, dlažby
- výrobky z taveného čediče

Pískovec

Mechanické vlastnosti:

- dobře opracovatelný
- částečně odolný povětrnosti

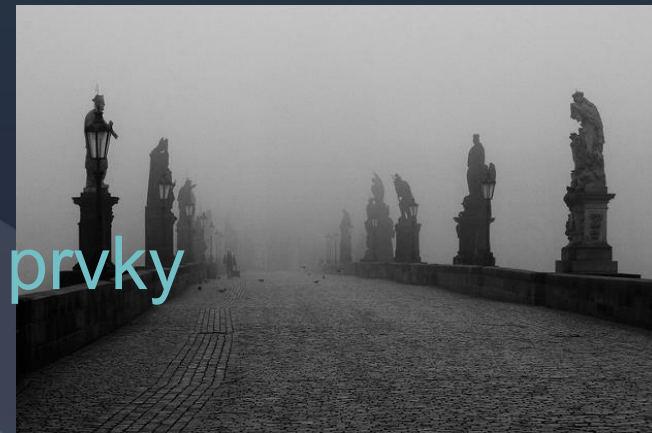
Vzhled:

- hrubá i jemná struktura
- barva světle žlutá až tmavě červená

Použití:

- kamenické a sochařské výrobky, obklady, zahradní prvky

Vápenec

Mechanické vlastnosti:

- dobře opracovatelný
- měkký
- citlivý na kyseliny

Jura

Crema Marfil

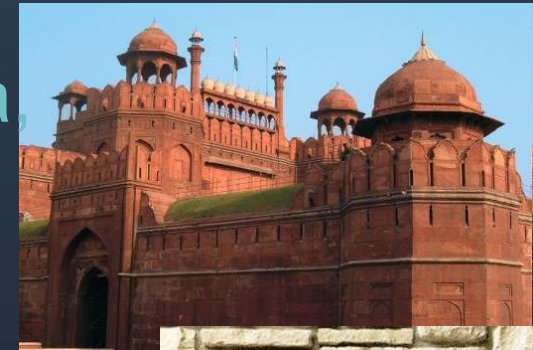
Giallo Atlantide

Botticino

Travertin

Vzhled:

- barva světle šedá až nažloutlá, někdy načervenalá

Použití:

- dekorační prvky, obklady, dlažby
- surovina pro další použití

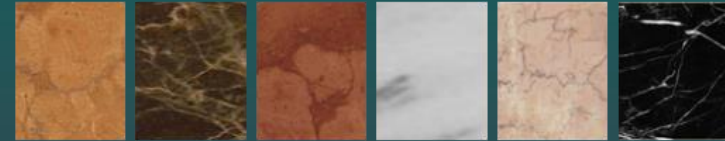

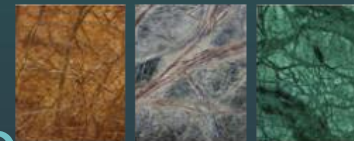
Mramor (krystalický vápenec)

Mechanické vlastnosti:

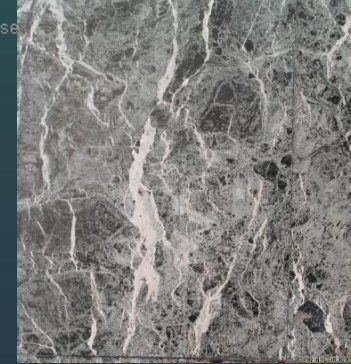
- dobře opracovatelný
- dobře leštitelný
- nevhodný do agresivního prostředí

Rosso verona Emperador scuro Rosso asiago Carrara Crema Nero Marquina

Forest Brown Forest Green Verde

Vzhled:

- široká barevnost

Použití:

- dekorační prvky, sochy
- obklady, dlažby (zejm. interiér)

Opuka

Mechanické vlastnosti:

- dobře opracovatelná
- nasákavá
- špatně odolává povětrnosti

Vzhled:

- barva bělavá, žlutošedá až rezavá

Použití:

- zejm. historicky – zdivo, sochy
- obklady

Břidlice

Mechanické vlastnosti:

- dobře štípatelná
- odolná povětrnosti

Vzhled:

- barva většinou šedá

Použití:

- obklady a krytina

Kámen pro zdivo a stavební účely

ČSN 72 1860

- kamenné bloky
- lomový kámen
- kopáky
- haklíky
- kvádry

Požadavky na stavební kámen

Stavební hmoty

Druh	Skupina Podskupina	Označení	Hornina (příklad)	Objemová ¹ hmotnost g.cm ⁻³ minimální ČSN 721154	Nasákavost v % hmotnosti ¹ maximální ČSN 721155	Pevnost v tlaku (vysušenéh o kamene) Mpa minimální ČSN 721163	Pevnost v tahu za ohybu ² (vysušeného kamene) Mpa minimální ČSN 721164	Součinitel mrazuvzdornos i v tlaku (tahu za ohybu) ³ po 25 cyklech minimální ČSN 721156
Magmatické horniny	I/a	Hlubinné světlé	Granit granodiority syenit	2,5	0,7	90	6	0,75
	I/b	Hlubinné tmavé	Diorit gabro	2,8				
	I/c	Výlevné hutné	andezit	2,5	5,5	80	6	0,75
	I/d	Výlevné pórovité	Trachyt	2	3	80	7	0,75
ryolit			1,6	9	60	5	0,75	
Sedimentární horniny	II/a	Klastické hutné	Hutný pískovec	2,5	5	40	5	0,75
	II/b	Klastické pórovité	Pórovitý pískovec opuka	1,8	15	15	2	0,75
	II/c	Klastické břidličnaté	Jílovitá břidlice	2,5	2	-	25	0,6
	II/d	Karbonátové pórovité	Pórovitý vápenec travertin	2,3	4	30	5	0,75
	II/e	Karbonátové hutné	Hutný vápenec	2,6	0,8	40	4	0,75
Metamorfované horniny	III/a	karbonátové	Krystalický vápenec	2,6	0,8	40	4	0,75
	III/b	Silikátové	Serpentinit ruly, granulit	2,5	1	60	6	0,75
	III/c	Břidlice	fylit	2,6	1,5	-	30	0,6

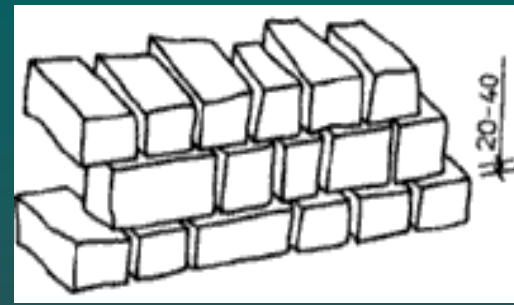
Lomový kámen

- výrobky z přírodního kamene dané velikosti a nepravidelného, popř. částečně upraveného tvaru, kamenicky neopracované.
- netříděný
- tříděný
- záhozový
- pro dlažbu svahů a rigolů
- pro soklové zdivo
- pro kyklopské zdivo

Kopáky

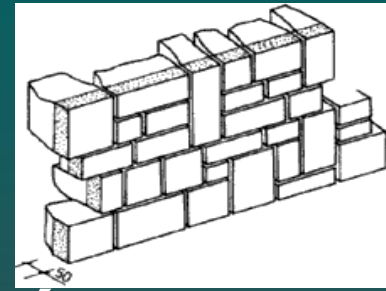

- výrobky z přírodního kamene dané velikosti a tvaru přibližného rovnoběžnostěnu, pro klenby přiměřeně klínovitého, vyrobené lámáním a hrubým kamenickým opracováním.
- běhouny ($v = 200 - 400 \text{ mm}$, $d = 1,5 \cdot v$, $h = 300 - v$)
- vazáky ($v = 200 - 400 \text{ mm}$, $d = v - 1,5 \cdot v$, $h = v + 150$)

Haklíky

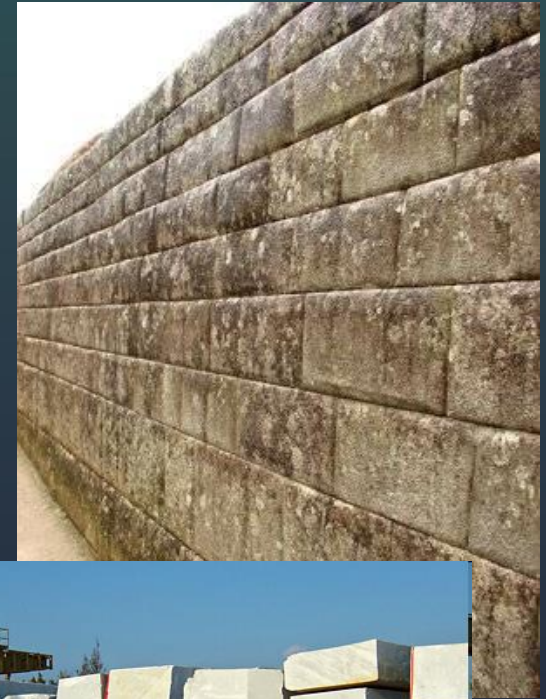
- výrobky z přírodního kamene dané velikosti a tvaru hranolu s čtvercovou nebo obdélníkovou lící plochou, určené jen pro obkladové zdivo a vyrobené lámáním, štípáním a hrubým kamenickým opracováním.
- neupravené
- hrubé
- čisté

Kvádry

- výrobky z přírodního kamene různých tvarů a rozměrů a s různou povrchovou úpravou podle potřeby a použití.
- hrubé
- čisté
- s bosáží
- jemné
- broušené
- leštěné

Stavební kámen - další produkty

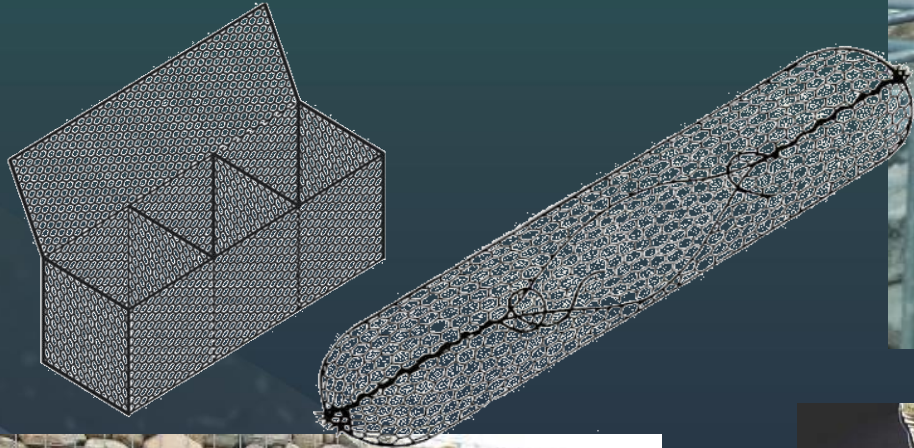
- obrubníky
- krajníky
- dlažební kostky
- obkladové desky
- schody

Drátokoše - gabiony

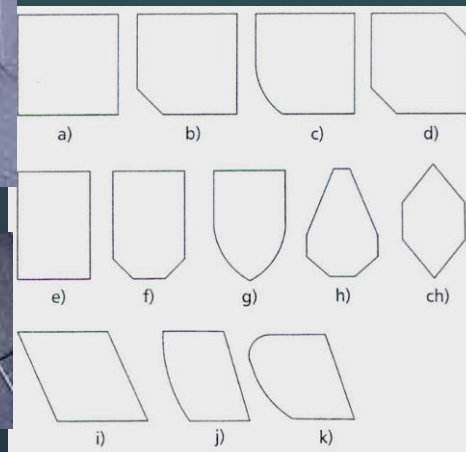
- gabia (it.) = klec

Kamenná krytina

- břidlice

Konglomerovaný kámen

- kamenná zrna (cca 90 %) + polymerní či anorganické pojivo (polyester, epoxidová pryskyřice, cement)

aglomerovaný kámen

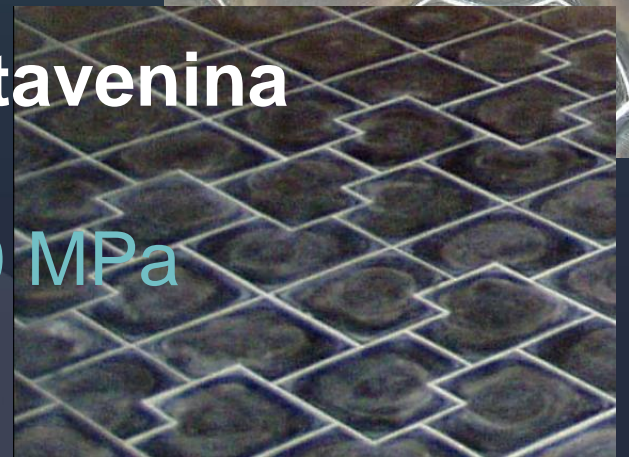
syntetický kámen

Tavený čedič

- pevnost v tlaku 300 - 450 MPa
- tvrdost 8 (Mohs)

- **korundo-baddeleyitová tavenina**
 $\text{Al}_2\text{O}_3\text{-ZrO}_2$
  - tvrdost 9, pevnost > 300 MPa
  - chemická odolnost

Minerální vlákna

ČSN EN 13162 - izolační materiál z roztavené horniny (čedič), strusky nebo skla

- **desky** ($\lambda = 0,035 - 0,045 \text{ W.m}^{-1}.\text{K}^{-1}$, $\rho_V = 35 - 220 \text{ kg.m}^{-3}$)
- **pásy** ($\lambda \cong 0,04 \text{ W.m}^{-1}.\text{K}^{-1}$, $\rho_V = 70 \text{ kg.m}^{-3}$)
- **rohože** ($\lambda \cong 0,04 \text{ W.m}^{-1}.\text{K}^{-1}$, $\rho_V = 100-120 \text{ kg.m}^{-3}$)
- **volná vlna**

Minerální vlákna - použití

- tepelné izolace
- akustické izolace
- protipožární izolace

- **silikátový minerál**
(chryzotil, amfibol, krokydolit)
- nehořlavý, žáruvzdorný,
pevný, pružný
- **azbestocement** (střešní
krytiny, desky, roury,
tvarovky)
- **omítky, nátěry, tmely**

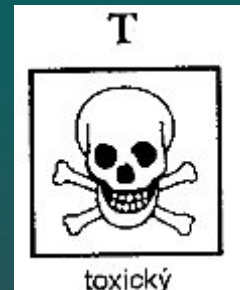
Azbest

Azbest

Asbestos Umbrellas for Firemen

THE utilization of asbestos umbrellas has helped the "smoke-eaters" of a German provincial city to combat the fire peril. The novel device, illustrated below, is an imitation of the asbestos protective method used during the World war by Allied troops against the terrible effects of liquid fire.

Every brigade member is equipped with one of these umbrellas, which permits closer approach to base of flames.

This large type of asbestos umbrella permits several hose nozzles to be thrust through it, protecting firemen from heat.

(1933)

- vdechování → azbestoza, mezotheliom, rakovina

→ obtížná likvidace!

